

Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden  
Zitting van 21 februari 2024  
Zaak/rolnummer C/17/190788 / HA ZA 2023-172

## CONCLUSIE VAN ANTWOORD

### Inzake:

1. Agnes Catharina van der Voort-Kant  
woonplaats kiezende te Amsterdam

advocaat: mr. A.H. Ekker

en

2. De Staat der Nederlanden  
waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag  
3. Everhardus Ite Hofstra  
4. Jaap Tamino van Dissel  
5. Maria Petronella Gerarda Koopmans  
6. Mark Rutte  
7. Sigrid Agnes Maria Kaag  
8. Hugo Mattheüs de Jonge  
9. Ernst Johan Kuipers  
10. Diederik Antonius Maria Paulus  
Johannes Gommers  
11. Wopke Bastiaan Hoekstra  
12. Cornelia van Nieuwenhuizen  
13. Feike Sijbesma  
allen woonplaats kiezende te Den Haag

advocaten: mr. R.W. Veldhuis en mr. M.E.A. Möhring

en

14. Albert Bourla  
advocaat: mr. D. Roessingh

15. Giselle Jacqueline Marie-Thérèse Van Cann  
16. Paul Edwin Jansen  
advocaat: mr. L. Broers

17. William Henry Bill Gates III  
advocaat: mr. W.H. Heemskerk

### Gedaagden

tegen

1.   
2.   
3. 

4. [REDACTED]  
5. [REDACTED]  
6. [REDACTED]  
7. [REDACTED]

Eisers

advocaten: mr. P.W.J. Stassen en mr. A.G.W. van Kessel

---

Gedaagde doet eerbiedig zeggen als volgt:

## 1. INLEIDING

1. Eisers stellen dat de Gedaagden hen opzettelijk en op onrechtmatige wijze hebben misleid en hen daarmee hebben opgeroepen om zich te laten vaccineren tegen Covid-19, terwijl Gedaagden wisten dat de in Nederland aangeboden vaccins niet veilig en niet effectief waren. Kant wordt specifiek verweten dat zij informatie over bijwerkingen van het vaccin heeft verzwegen en heeft gelogen over het bestaan van gegevens over bijwerkingen voor specifieke batches van het vaccin. Eisers vorderen - kort gezegd - een verklaring voor recht dat Gedaagden (als groep en ieder voor zich) zodoende onrechtmatig jegens Eisers hebben gehandeld. Daarnaast vorderen Eisers dat Gedaagden worden veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding, op te maken bij staat.
2. Het standpunt van Eisers is onjuist en vindt geen steun in de feiten. De stellingen en vorderingen van Eisers zijn gebaseerd op de theorie van Eisers dat Gedaagden deel zouden nemen aan een wereldwijd complot, dat gericht zou zijn op het uitvoeren van een 'Great Reset'. Kant bestrijdt dat dit het geval is en onderschrijft de opmerkingen die de Staat en een aantal andere Gedaagden hierover reeds hebben gemaakt in hun conclusie van antwoord (Conclusie van antwoord zijdens de Staat der Nederlanden e.a. randnr. 1.4 t/m 1.12).
3. In deze procedure worden Kant ernstige verwijten gemaakt. Ten aanzien van de beschuldiging dat Kant Eisers opzettelijk zou hebben misleid en hen daarmee zou hebben bewogen tot nemen van een Covid-19 vaccinatie, merkt Kant op dat deze stelling op geen enkele wijze is onderbouwd. Eisers hebben geen informatie overgelegd waaruit blijkt dat 1) zij zich hebben laten vaccineren, 2) om welk vaccin het dan zou gaan, 3) op welk moment of momenten de vaccinatie zou hebben plaatsgevonden, en 4) welke handelingen van Kant daarvoor bepalend zijn geweest. Bij gebreke van enige toelichting op dit punt, betwist Kant dat er enige causale relatie bestaat tussen hetgeen Kant wordt verweten en de beslissing van Eisers om zich te laten vaccineren.
4. Kant zal hieronder eerst een algemene toelichting geven op de werkzaamheden van Lareb en vervolgens reageren op de stellingen van Eisers. Zij zal toelichten dat de feitelijke stellingen van Eisers (grotendeels) onjuist zijn, dat Kant niet heeft gelogen over batch-gerelateerde problemen bij het toedienen van vaccins en dat evenmin sprake is geweest van een 'doofpot'. Er is dan ook geen sprake geweest van het opzettelijk en op onrechtmatige wijze misleiden van Eisers om hen te bewegen tot het nemen van een Covid-19 vaccin, terwijl Kant wist of behoorde te weten dat dit vaccin niet veilig en effectief was. Kant stelt hierbij voorop dat Eisers hun stellingen niet of nauwelijks hebben onderbouwd en dat zij dus niet hebben voldaan aan hun stelplicht. Reeds om deze reden dienen alle vorderingen van Eisers te worden afgewezen.

## 2. DE WERKZAAMHEDEN VAN LAREB

5. Bijwerkingencentrum Lareb is het meld- en kenniscentrum van bijwerkingen van geneesmiddelen en

vaccins.<sup>1</sup> De rol van Lareb is anders dan die van de Staat, EMA en andere gedaagde partijen in deze procedure: Lareb is specifiek belast met het registreren van bijwerkingen van geneesmiddelen, vaccins en gezondheidsproducten. Dit komt pas aan de orde nadat het gebruik van een geneesmiddel, vaccin of gezondheidsproduct is toegestaan. Het is derhalve niet de taak of de verantwoordelijkheid van Lareb om zich een oordeel te vormen over de toelating van geneesmiddelen op de Nederlandse markt.

6. Lareb verzamelt nieuwe kennis over geneesmiddelen door meldingen van vermoedelijke bijwerkingen te analyseren en vragenlijstonderzoeken uit te voeren. Naast de gewenste werking kan elk geneesmiddel of vaccin immers bijwerkingen geven. Ondanks uitgebreide onderzoeken, voorafgaand aan de registratie van het geneesmiddel, komen sommige bijwerkingen pas aan het licht wanneer, na het op de markt komen daarvan, veel verschillende mensen het geneesmiddel of vaccin gebruiken.
7. Als daar aanleiding toe is voert Lareb een analyse uit naar aanleiding van en op basis van de ontvangen meldingen. Daarbij wordt onder andere meegenomen:
  - Hoeveel meldingen er zijn binnengekomen (ook in andere landen).
  - Hoelang het duurde voordat de klachten ontstonden.
  - Of er een logische verklaring (werkingsmechanisme) is voor de klachten.
  - Hoe vaak de klachten normaal gesproken voorkomen.
  - Of andere oorzaken ook een rol gespeeld kunnen hebben.
  - Wat er over de mogelijke bijwerking in wetenschappelijke onderzoeken te vinden is.
8. Wanneer analyses leiden tot nieuwe kennis over bijwerkingen, verspreidt Lareb die kennis. Lareb informeert ook het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) via signaleringen over nieuw ontdekte kennis over bijwerkingen. Bij vaccins informeert Lareb ook het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Beide instanties kunnen vervolgens maatregelen nemen, bijvoorbeeld door de bijsluiters aan te passen (CBG), door aan te scherpen wie het geneesmiddel mag gebruiken (CBG) of het vaccin mag krijgen (CBG, RIVM), of door een middel van de markt te halen (CBG).
9. De bijwerkingen die worden gemeld bij Lareb worden, samen met de leeftijd en het geslacht van de betreffende persoon, gedeeld met het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) en de European Medicines Agency (EMA). De handelsvergunninghouders van het betrokken middel hebben toegang tot de meldingen in de database van de EMA (Eudragvigilance).
10. Lareb doet daarnaast onderzoek naar bijwerkingen door middel van vragenlijstonderzoeken. Via online vragenlijsten wordt specifieke groepen mensen gevraagd naar hun ervaring met geneesmiddelen of vaccins. Zodoende verkrijgt Lareb onder andere nadere informatie over hoe vaak bijwerkingen voorkomen, hoeveel last bijwerkingen geven en hoe lang ze duren.
11. Lareb wordt gefinancierd door het CBG en VWS en ontvangt daarnaast voor specifieke projecten financiering van subsidiërende instanties. Bij het uitvoeren van analyses en duiding van resultaten treedt Lareb echter zelfstandig en onafhankelijk op.

#### **Lareb en de bewaking van de coronavaccins**

##### *Vorbereidingen*

12. Toen de coronapandemie begon is Lareb zich tijdig gaan voorbereiden op haar taak om de veiligheid van de nieuwe coronavaccins goed te kunnen bewaken. Er is een specifiek meldformulier en een vragenlijstonderzoek ontwikkeld en er zijn organisatorische maatregelen genomen om tijdig de te ontvangen meldingen en vragenlijsten te kunnen verwerken en analyseren en om tijdig op te kunnen schalen om de bewaking goed aan te kunnen.

---

<sup>1</sup> Lareb is het acroniem voor Landelijke registratie evaluatie bijwerkingen.

Ook zijn er afspraken gemaakt met het RIVM, om indien een melder daar toestemming voor gaf, vaccingegevens inclusief batchnummers op te vragen uit het Covid Informatie en Monitoring Systeem (CIMS) bij het RIVM. Deze informatie werd toegevoegd aan de registratie van de melding. CIMS is de landelijke registratie van wie welk vaccin(s) heeft ontvangen, opgezet door het RIVM.<sup>2</sup>

*Uitvoering*

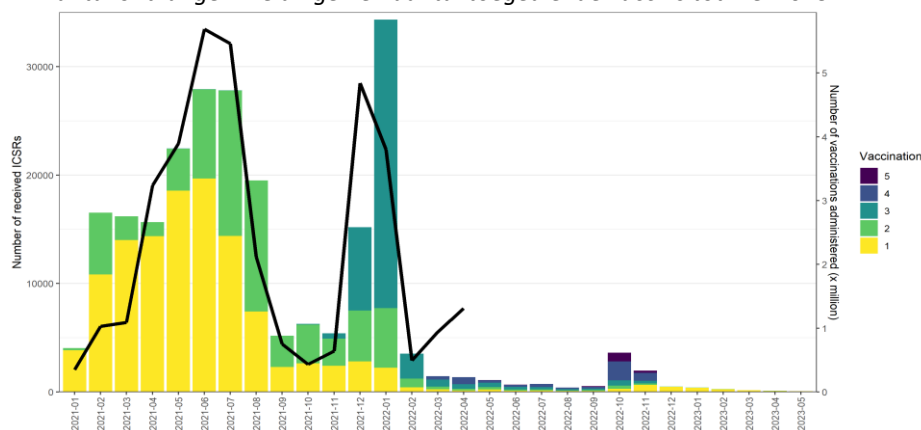
- Het aantal meldingen bleek hoger dan aanvankelijk ingeschat, waarschijnlijk door de grote media-aandacht voor bijwerkingen en het belang van het melden. In het begin meldde zo'n 1 op de 100 gevaccineerden vermoedelijke bijwerkingen. Zoals blijkt uit onderstaand schema, werd het aantal meldingen bij vaccinatiemomenten 2 en 3 relatief wat minder. Dit is een bekend effect bij nieuwe geneesmiddelen/vaccins.

*Tabel 1. Aantal ontvangen meldingen 2021*

Vaccination moment	Number of vaccinations given	Number of reports received	Reporting rate (%)
1	12,403,566	114,929	0.93%
2	10,825,369	61,218	0.57%
3	4,314,695	8,268	0.19%
<b>Total</b>	<b>27,543,630</b>	<b>184,411</b>	<b>0.67%</b>

- Tot oktober 2023 ontving Lareb in totaal 235.386 meldingen van vermoedelijke bijwerkingen van coronavaccins.

*Tabel 2. Aantal ontvangen meldingen en aantal toegediende vaccins tot mei 2023*



- Wekelijks werden er overzichten van ontvangen meldingen gedeeld en om de week waren er besprekingen met CBG en RIVM. Indien daar aanleiding toe was/is, werden er analyses uitgevoerd van ontvangen meldingen.<sup>3</sup>

<sup>2</sup> Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-vaccinatie/aanpak-coronavaccinatie/registratie-van-persoonsgegevens-over-coronavaccinatie>.

<sup>3</sup> In dit artikel staat omschreven hoe de veiligheidsbewaking voor COVID-19 vaccins is uitgevoerd: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40264-022-01253-5>.

16. Via vragenlijstonderzoek zijn meer dan 27.000 gevaccineerden gedurende zes maanden gevolgd om de ervaren bijwerkingen na coronavaccinatie in kaart te brengen.

#### *Resultaten*

17. In de periode tot en met mei 2023 heeft Lareb in totaal 60 keer nieuwe kennis over bijwerkingen van de coronavaccins naar buiten gebracht en gedeeld op haar website (zie Gedeelde kennis over bijwerkingen op website Lareb t/m september 2023, **Productie 1**). Tot en met mei 2023 werden door de EMA - voornamelijk door meldingen van bijwerkingen in de EU - 49 nieuwe bijwerkingen toegevoegd aan de bijsluiters (zie Overzicht toegevoegde bijwerkingen, **Productie 2**). Gemelde overlijdens na vaccinatie zijn continu gemonitord en geanalyseerd door Lareb. Hierover zijn diverse rapportages uitgebracht.<sup>4</sup>
18. Periodiek heeft Lareb updates op haar website geplaatst over de aantallen ontvangen vermoedens van bijwerkingen (hoeveel van welke bijwerking bij welk vaccin). Daarnaast is op de website van Lareb veel informatie te vinden over bijwerkingen van vaccins. Lareb heeft ook een kennisbank over (vermeende) bijwerkingen van vaccins waarin informatie kan worden opgezocht.<sup>5</sup>

#### *Batchanalyses*

19. Om mogelijke batch-gerelateerde problemen te ontdekken voerde Lareb batchanalyses uit. Bij deze analyses wordt het spectrum van de gemelde bijwerkingen per batchnummer vergeleken met het spectrum in de andere batches. Als er bij een specifieke batch iets opvalt, wordt nader gekeken naar deze meldingen. Tijdens de COVID-19 pandemie heeft Lareb de genoemde analyses 1 keer per 2 weken uitgevoerd. Hierbij zijn echter geen batch-gerelateerde problemen gesignaleerd.

### **3. REACTIE OP STELLINGEN EISERS**

20. Ter onderbouwing van hun vorderingen hebben Eisers een groot aantal feitelijke stellingen naar voren gebracht. Hieronder reageert Kant op deze stellingen.

#### **Wettelijke taak RIVM**

21. Eisers stellen dat het RIVM, naast het ondersteunen en informeren van CBG, 'maatregelen' zou kunnen nemen, zoals het aanpassen van bijsluiters, het aanscherpen wie het geneesmiddel mag gebruiken of een middel van de markt halen (Dagvaarding, randnr. 229). Dit is onjuist. De genoemde maatregelen kunnen worden getroffen door het CBG.

#### **Covid Informatie en Monitoring Systeem (CIMS)**

22. Eisers stellen dat het RIVM Lareb de opdracht gunde om het 'Covid Informatie en Monitoring Systeem (CIMS) te ontwikkelen (Dagvaarding, randnr. 230). Dit is onjuist. Het CIMS valt onder de verantwoordelijkheid van het RIVM. In dit systeem worden bovendien niet de bijwerkingen per batchnummer geregistreerd.

#### **Aanvulling gegevens over bijwerkingen in CIMS**

23. Eisers stellen dat Lareb middels een verwerkersovereenkomst in staat gesteld is om uit het CIMS het vaccinproduct en het batchnummer op te vragen aan de hand van het BSN-nummer van de patiënt. Op deze wijze zou Lareb in het CIMS-systeem van het RIVM de gegevens over de bijwerking van de COVID-19 injecties aanvullen, aldus Eisers (Dagvaarding, randnr 231). Dit laatste is onjuist. Lareb vult niet het CIMS aan met gegevens over bijwerkingen, maar andersom. Van gemelde vermoedelijke bijwerkingen vraagt Lareb, als daar toestemming voor gegeven is door de melder, vaccingegevens op inclusief batchnummers uit het CIMS bij het RIVM. Deze informatie wordt toegevoegd aan de registratie van de melding.

<sup>4</sup> Zie bijvoorbeeld hier: <https://www.lareb.nl/news/overzicht-meldingen-overlijdens-na-coronavaccinatie>.

<sup>5</sup> Zie: <https://www.lareb.nl/vaccin-kennis>.

#### **Geen overeenkomst van opdracht**

24. Eisers stellen dat tussen minister De Jonge en Lareb een overeenkomst zou zijn gesloten waarbij Lareb de opdracht kreeg om de bijwerkingen van de Covid-19 vaccins aan de hand van het BSN-nummer en batchnummer te registreren (Dagvaarding, randnr. 232). Dit is onjuist, zoals blijkt uit de bovenstaande toelichting aangaande de verwerkersovereenkomst met betrekking tot CIMS (zie randnr. 23].

#### **Registratie batchnummers**

25. Eisers stellen dat van een effectieve signalering van gebreken in kwaliteit, veiligheid en effectiviteit geen sprake kan zijn zonder registratie aan de hand van batchnummers (Dagvaarding, randnr. 234). Dit is juist, voor zover het gaat om batch-gerelateerde problemen. Batchnummers zijn noodzakelijk om problemen te kunnen signaleren die gerelateerd zijn aan een specifieke batch. Echter, zoals gedaagde hierboven heeft toegelicht (randnrs. 12 t/m 19), kunnen ook zonder batchnummers andersoortige, niet-batchgerelateerde gebreken in kwaliteit, veiligheid en effectiviteit worden bewaakt.

#### **Geen overzicht geregistreerde bijwerkingen per batchnummer**

26. Volgens Eisers leidt het geen twijfel dat het RIVM en Lareb in staat zijn om per batchnummer een overzicht te verschaffen van de geregistreerde bijwerkingen van de Covid-19 injecties (Dagvaarding, randnr. 235). De stelling van Lareb dat zij geen gegevens over bijwerkingen aan de hand van batchnummers beschikbaar kan stellen zou volgens Eisers niet te rijmen zijn met de taak van Lareb in de geneesmiddelenbewaking (Dagvaarding, randnr. 237, laatste volzin).
27. Het klopt dat Lareb feitelijk in staat zou zijn om overzichten van geregistreerde bijwerkingen per batchnummer te maken. Lareb heeft dit tot op heden echter niet gedaan omdat dit niet zinnig is voor de veiligheidsbewaking. Dergelijke overzichten zijn namelijk geen geschikt middel om eventuele batch-gerelateerde problemen te ontdekken. Om mogelijke batch-gerelateerde problemen te ontdekken, voert Lareb wel zogenaamde 'batchanalyses' uit. Tijdens de COVID-19 pandemie is dit 1 keer per 2 weken gebeurd. Via een geautomatiseerde analyse-tool wordt het spectrum van de gemelde bijwerkingen per batchnummer vergeleken met het spectrum van de andere batches. Als bij een specifieke batch bepaalde bijwerkingen vaker naar voren komen, wordt nader gekeken naar deze meldingen. Het voorgaande resulteert echter niet in een lijst, maar in een signaal. Dit signaal geeft aan dat een bepaalde bijwerking vaker voorkomt bij een bepaalde batch.

#### **Woo-besluit Kuipers**

28. Eisers wijzen op een Woo-verzoek waarin is verzocht om overzichtslijsten openbaar te maken van alle batchnummers van de vaccins Pfizer, Moderna, AstraZeneca, Janssen en Novavax. Bij dit Woo-verzoek werd tevens verzocht om een overzichtsregistratie openbaar te maken met betrekking tot het aantal bijwerkingen en overlijdens gekoppeld aan de batchnummers van de voornoemde vaccins. Bij besluit d.d. 29 maart 2023 heeft minister Kuipers van VWS aangegeven dat dit besluit, onder andere ten aanzien van Lareb, niet kon worden ingewilligd. Er waren namelijk geen door de verzoeker gevraagde documenten bij Lareb aangetroffen, aldus Eisers (Dagvaarding, randnr. 236 en productie 79 zijdens Eisers).
29. De weergave van Eisers is niet volledig. Kant wijst op de beslissing op bezwaar aangaande het genoemde Woo-verzoek (Beslissing op bezwaar Woo-verzoek, **Productie 3, p. 4**). Hierin heeft de minister van VWS het bezwaar van de indiener toegewezen en alsnog één document verstrekt dat bij het RIVM werd aangetroffen. Daarnaast heeft de minister nogmaals contact opgenomen met de betrokken instanties, waaronder Lareb.

30. Ten aanzien van Lareb overwoog de minister als volgt:

Het Lareb heeft aangegeven niet over de gevraagde documenten te beschikken, omdat dergelijke documenten niet aansluiten bij de manier waarop er bij het Lareb wordt gewerkt. Er wordt bij het Lareb gewerkt met een tweewekelijkse batchanalyse. Deze batchanalyse is onderdeel van de regelmatige

veiligheidsbewaking van vaccins. De batchanalyse levert geen lijst op, zoals door u gevraagd, maar geeft slechts een signaal als er iets vaker voorkomt bij een bepaalde batch. In het online te raadplegen artikel "Optimizing Safety Surveillance for COVID-19 Vaccines at the National Pharmacovigilance Centre Lareb: One Year of COVID-19 Vaccine Experience" staat omschreven hoe de veiligheidsbewaking specifiek voor COVID-19 vaccins is uitgevoerd. Verder worden de resultaten van de batchanalyses gedeeld op de website van het Lareb als een analyse vermeldingenwaardige resultaten oplevert.

31. Daarnaast heeft de minister toegelicht dat Lareb niet verplicht is om gegevens te vervaardigen die niet reeds in bestaande documenten zijn neergelegd:

Uit bovenstaande reacties van het Lareb en het CBG-meb volgt dat zij niet over de door u gevraagde documenten beschikken. Hierbij is van belang dat uit vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) volgt dat de Woo geen verplichting bevat om gegevens te vervaardigen die niet in bestaande documenten zijn neergelegd, ongeacht de mate van inspanning. Dat het Lareb dus bijvoorbeeld wel batchanalyses uitvoert en hier bepaalde signalen uit kunnen volgen, betekent niet dat zij de door u gevraagde overzichtsregistratie van batchnummers gekoppeld aan bijwerkingen en overlijdens zouden moeten creëren en verstrekken. Een dergelijke overzichtsregistratie bestaat namelijk niet en hoeft gelet op de vaste jurisprudentie van de Afdeling ook niet vervaardigt te worden. [...]

[Onderstreping advocaat]

32. Uit het voorgaande blijkt dat Lareb niet over de gevraagde documenten beschikte en evenmin verplicht was om dergelijke documenten alsnog op te stellen ten behoeve van een Woo-verzoek. De stelling van Eisers dat dit niet te rijmen valt met de taak van Lareb in de geneesmiddelenbewaking is derhalve onbegrijpelijk en onjuist.

- Lareb heeft niet gesteld dat geen gegevens aan de hand van batchnummers kunnen worden verstrekt**  
33. Eisers voeren aan dat Lareb, en dus Kant, zou hebben gesteld dat geen gegevens aan de hand van batchnummers kunnen worden verstrekt (Dagvaarding, randnr. 238). Dit is onjuist. Lareb heeft, bij monde van Kant, slechts aangegeven dat deze overzichten niet zijn gemaakt, omdat dit niet zinnig is voor de veiligheidsbewaking (zie hiervoor, randnr. 26 e.v.).

- Geen batch-gerelateerde problemen gesignaleerd**  
34. Volgens Eisers liegt Kant over de gegevens over batchnummers en verhult deze leugen enorme verschillen in schadelijke korte termijneffecten tussen de verschillende Covid-19 injectie batches (Dagvaarding, randnr 238 en 239). Dit is onjuist. Zoals hierboven toegelicht, zijn er batchanalyses uitgevoerd ten behoeve van veiligheidsbewaking. Er zijn daarbij geen batch-gerelateerde problemen gesignaleerd. Kant heeft dus niet gelogen.

35. Kant merkt in dit verband op dat alle zaken die door Lareb zijn gesignaleerd, op de website van Lareb te vinden zijn.<sup>6</sup>

- Geen sprake van een 'doofpot'**  
36. Eisers stellen dat Lareb een registratie heeft bijgehouden van de bijwerkingen van alle Covid-19 injecties en daarbij steeds het betreffende batchnummer heeft geregistreerd (Dagvaarding, randnr. 241). Kant merkt in dit verband op dat de registratie van meldingen van vermoedens van bijwerkingen door Lareb wordt gedaan en de landelijke registratie van wie welk vaccin(s) heeft ontvangen in CIMS, opgezet door het RIVM. Lareb heeft – als de melder van de vermoede bijwerking(en) daar in het meldformulier op een daarover gestelde vraag toestemming voor gaf – de vaccingegevens van de melder inclusief batchnummers op gevraagd uit het CIMS bij het RIVM. Als deze informatie vertrekt kon worden vanuit CIMS, is deze informatie toegevoegd aan de registratie van de melding bij Lareb.

<sup>6</sup> Zie: <https://www.lareb.nl/vaccin-kennis>.

#### *Registratie Vaers*

37. Eisers stellen dat Lareb de bij haar gemelde bijwerkingen en overlijdens tot 19 november 2022 niet alleen registreerde ten behoeve van het RIVM, maar ook ten behoeve van het internationale datasysteem onder de naam 'Vaers' (Dagvaarding, randnr. 242).
38. Dit is onjuist. Lareb heeft zelf geen bijwerkingen en/of overlijdens geregistreerd in VAERS. De bijwerkingen die worden gemeld bij Lareb worden zonder persoonsgegevens (met uitzondering van de leeftijd en het geslacht van de betreffende persoon) gedeeld met het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG), en met de European Medicines Agency (EMA). De handelsvergunninghouders van het betrokken middel hebben vervolgens toegang tot de meldingen in de database van de EMA, EudragVigilance genaamd. Het doel hiervan is om de geneesmiddelenveiligheid zowel nationaal als internationaal te kunnen bewaken. Farmaceutische bedrijven zijn verplicht om informatie over meldingen van bijwerkingen te delen met medicijnautoriteiten wereldwijd. Zo zijn fabrikanten volgens Amerikaanse wetgeving verplicht bepaalde meldingen in te dienen bij de FDA, waardoor dus meldingen gedaan bij Lareb terecht kunnen komen in de databank VAERS van de FDA.
39. Het klopt dat gegevens op Nederlands niveau - inclusief batchnummers - via EU landcodes in VAERS publiek vindbaar waren. Voorheen konden deze gegevens per land worden ingezien. Om het risico op herleiding tot individuele personen te minimaliseren, heeft de FDA dit aangepast.

#### *Batch EM0477*

40. Eisers stellen dat de Covid-19 Pfizer batch EM0477 zou hebben geleid tot veel en ernstige meldingen van bijwerkingen en overlijdens (Dagvaarding, randnr. 245). Kort na het gebruik in februari en maart 2021 zouden meer dan dertig overlijdens zijn gemeld. Volgens Eisers kan de schadelijkheid van deze batch Lareb, en dus Kant, niet zijn ontgaan.
41. Dat Pfizer batch EM0477 bijzonder dodelijk was, zou volgens Eisers eenvoudig kunnen worden vastgesteld door vergelijking met andere Pfizer-batches. Dit zou blijken uit een vergelijkend overzicht van in Nederland toegediende batches. Ook internationale gegevens over Covid-19 Pfizer batch EM0477 zouden enorme verschillen laten zien waar het gaat om het aantal gemelde doden en gewonden (Dagvaarding, randnrs. 246 en 247 en producties 81 en 82 tijdens Eisers).
42. Kant betwist de redenering van Eisers. Aan het aantal meldingen ten aanzien van een specifiek batchnummer, kunnen geen conclusies verbonden worden. Zo is het te verwachten aantal bijwerkingen en meldgedrag onder andere afhankelijk van wie vaccins met de batchnummers hebben gekregen, op welk moment in de vaccinatiecampagne zij de vaccins hebben gekregen en uiteraard van hoeveel mensen vaccins met het batchnummer hebben ontvangen (zie ook hieronder randnr. 47 onder d) en e)).
43. Tot slot wijst Kant erop dat Lareb gemelde overlijdens en bijwerkingen continu heeft gemonitord en geanalyseerd en hierover ook regelmatig heeft gerapporteerd (zie **Productie 4**, 'Overzicht meldingen overlijdens na coronavaccinatie').

#### **Onderzoek professor Hansen**

44. Volgens Eisers zou uit onderzoek door professor Peter Riis Hansen blijken dat er zeer grote verschillen in dodelijkheid en bijwerkingen van Pfizer Covid-19 injectiebatches bestaan (Dagvaarding, randnr. 248). Uit dit onderzoek zou volgens Eisers blijken dat circa 4% van alle batches verantwoordelijk is voor ruim 70% van alle gemelde bijwerkingen, 27% van alle ernstige bijwerkingen en 47% van alle gemelde overlijdens na vaccinatie.
45. Kant betwist deze stelling van Eisers. Lareb heeft in haar batchanalyses geen signalen van batch-gerelateerde problemen gevonden. In het artikel van Hansen wordt het aantal meldingen gerelateerd



aan batchnummers, waarbij er meer meldingen zijn bij bepaalde batchnummers. Uit het aantal meldingen op een specifiek batchnummer kunnen echter geen conclusies verbonden worden over de veiligheid, om de volgende redenen:

- a) Het artikel gaat niet over de veiligheid van de batches zoals de titel suggereert, maar over het meldgedrag per batch. Een melding betreft in veel gevallen een vermoeden van een bijwerking, waarbij niet zeker is of die daadwerkelijk gerelateerd is aan de toediening van een geneesmiddel.
- b) In het begin van de vaccinatiecampagne is meer gemeld dan later in de campagne. Met eventuele media-aandacht voor bepaalde bijwerkingen in een specifiek tijdsvenster is geen rekening gehouden.
- c) Uit een batch worden grote hoeveelheden vaccins gemaakt, die daarna gedistribueerd worden, soms over verschillende landen. Een batch wordt maar een beperkte tijd gebruikt omdat hij vanzelfsprekend op raakt. De tijdsvensters waarbinnen deze batches gebruikt worden, verschillen. Ook hier is in dit artikel geen rekening mee gehouden
- d) Er is geen rekening gehouden met wie de vaccins per batchnummers hebben ontvangen. Zowel het te verwachten aantal bijwerkingen als het meldgedrag is verschillend in verschillende groepen. In de vaccinatiecampagne is bijvoorbeeld grotendeels van ouder naar jonger gevaccineerd.
- e) Er is niet inhoudelijk gekeken naar de aard van de meldingen. Bij de analyse van Lareb wordt gekeken naar de inhoud en aard van de meldingen en wordt de noodzakelijke klinische analyse gemaakt.

46. Kant wijst er tot slot op dat er naar aanleiding van het artikel van Hansen verschillende kritische reacties zijn verschenen. In een daarvan wordt het volgende opgemerkt:

“The evidence presented in the study is not sufficient to indicate that there is a safety signal and that it is batch-dependent as the authors conclude given the lack of information and the targeting of each batch. Therefore, this study should not be used to guide any decision regarding the use of the vaccines.”<sup>7</sup>

#### **Artikel Algemeen Dagblad**

47. Eisers verwijzen ter onderbouwing van hun standpunt sprake zou zijn van een ‘doofpotconstructie’ naar een artikel in het AD van 20 november 2021. Hierin heeft Kant de volgende uitspraak gedaan: “We kunnen stellen dat de angst voor het vaccin onterecht was” (Dagvaarding, randnr. 249).
48. Van belang is allereerst dat deze uitspraak gelezen moet worden in de bredere context van het gehele artikel. De genoemde uitspraak was een antwoord op de vraag: “Laten de coronavaccins veel gekke bijwerkingen zien omdat ze in zo’n korte tijd zijn ontwikkeld? Die vrees leefde bij veel mensen.”
49. De angst dat er veel gekke bijwerkingen zouden zijn bleek onterecht. Zoals Kant toelicht in het interview, zijn er wel nieuwe ernstige bijwerkingen ontdekt, maar zijn deze zeldzaam:

“Dat er nog onbekende bijwerkingen ontdekt zouden worden, was te verwachten. Ze worden in een veel grotere en diversere groep mensen gebruikt dan in de onderzoeken tijdens de ontwikkeling. Maar dat is altijd zo. De combinatie van trombose met een tekort aan bloedplaatjes (trombose met trombocytopenie syndroom ofwel TTS, red.) was een grote verrassing, dat is volstrekt helder. Net als het aantal allergische reacties op het vaccin, dat was gewoonweg hoger dan verwacht. Dat bij een klein percentage van in elk geval jonge mannen ontsteking van de hartspier (myocarditis, red.) en hartzakje (pericarditis, red.) het gevolg kán zijn van het Pfizer- of Moderna vaccin, is ook duidelijk. Maar gelukkig zijn de bijwerkingen zeldzaam.”

<sup>7</sup> Zie Del'Aziz BS. Batch-Dependent safety of the BNT162b2 mRNA COVID-19 vaccine. Eur J Clin Invest. 2023;00:e14050. doi:10.1111/eci.14050 en Scot et Al. Methodological and statistical considerations: Batch-dependent adverse effects of COVID-19 vaccines. Eur J Clin Invest. 2023. DOI: 10.1111/eci.14073.

50. Gezien het voorgaande, was de uitspraak van Kant correct en was er dus geen sprake van een leugen of van misleiding. Deze uitspraak is daarmee evenmin onrechtmatig te noemen.

**Kant wordt niet betaald door de farmaceutische industrie**

51. Eisers stellen dat Kant zich door de farmacie en het ministerie van VWS liet betalen en dat zij in een periode van tien jaar Lareb corrumpeerde, zodat het Covid-19 project en de 'Great Reset' door middel van de Covid-19 injectiecampagne kon worden ingezet (Dagvaarding, randnr. 250).
52. Het is onjuist dat Kant door de farmaceutische industrie zou zijn betaald. Lareb wordt gefinancierd door het CBG en VWS en ontvangt daarnaast voor specifieke projecten financiering van subsidiërende instanties. Kant wordt als bestuurder betaald door Lareb.

**Participatie Denktank Desinformatie**

53. Volgens Eisers zou Kant als participant bij de Denktank Desinformatie het verstrekken van desinformatie hebben bevorderd en persoonlijk betrokken zijn geweest bij cursussen voor huisartsen, waarbij zij deze huisartsen onkundig liet van wat Lareb daadwerkelijk bij de te onderscheiden batches registreerde (Dagvaarding, randnr. 251). Eisers hebben dit standpunt niet nader onderbouwd.
54. Deze stelling van Eisers is onjuist. Kant heeft inderdaad deelgenomen aan een aantal bijeenkomsten van de denktank. De inbreng van Lareb en van Kant was echter juist gericht op het belang van onafhankelijke, duidelijke en kloppende informatie over bekende maar ook over vermeende bijwerkingen.
55. Het voorgaande blijkt uit de toelichting op de werkwijze van de Denktank Desinformatie in verschillende brieven van de minister van VWS aan de Tweede Kamer. In zijn brief van 13 april 2021 zegt de minister het volgende:

De Eerste Kamer heeft verzocht om informatie over de inzet van de Staatssecretaris van VWS als het gaat om de aanpak van desinformatie over vaccinatie. De Staatssecretaris van VWS heeft in november 2018 een aanpak geïntroduceerd om de dalende vaccinatiegraad aan te pakken. Deze aanpak en de bijhorende maatregelen en de voortgang staan omschreven in verschillende brieven. In deze brieven staat ook een toelichting op de denktank desinformatie. Samenvattend komt het erop neer dat de denktank onder de vlag van de vaccinatiealliantie opereert en dat in de denktank een groep deelnemers zich inzet om desinformatie op het gebied van vaccinatie te weerspreken of te flankeren met de juiste informatie. In de denktank zitten onder andere vertegenwoordigers van RIVM, CBG, Lareb, IGJ, Facebook en Google. VWS faciliteert de denktank en de deelnemers zetten zich in voor het beschikbaar stellen van betrouwbare informatie, en het leveren van weerwoord op feitelijke onjuistheden, ieder vanuit zijn eigen rol, verantwoordelijkheden en kanalen. Verder zijn leden van de denktank actief om onjuiste informatie te weerspreken op sociale media, televisie, en in kranten en vakbladen. De inzet via de denktank opereert binnen de kaders van de aanpak van desinformatie van de Minister van Binnenlandse Zaken. Naar aanleiding van de coronapandemie is desinformatie over COVID-vaccinatie nu ook aandachtsgebied van de inzet van de denktank.<sup>8</sup>

**Cursussen voor huisartsen**

56. Eisers vinden het kwalijk dat Kant persoonlijk betrokken is geweest bij het geven van Covid-19 cursussen voor huisartsen. Kant zou huisartsen onkundig hebben gelaten van wat Lareb daadwerkelijk bij de te onderscheiden batches registreerde (Dagvaarding, randnr. 251).
57. Deze stelling is onjuist en wordt door Eisers op geen enkele wijze onderbouwd. Kant betwist deze stelling en verwijst in dit verband naar het antwoord van Minister Kuipers van VWS op Kamervragen van

<sup>8</sup> Brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Den Haag, 13 april 2021, Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 25 295, nr. 1105, p. 83. Zie ook Kamerstuk 32 793, nr. 338, Kamerstuk 32 793, nr. 393, Kamerstuk 32 793, nr. 473, Kamerstuk 32 793, nr. 485 en Kamerstuk 32 793, nr. 539.

het kamerlid Van Haga (Groep Van Haga) over de betrokkenheid van het Lareb bij de coronavaccinatie-campagne. In de genoemde brief antwoordt de minister op de volgende vraag:

**Vraag 16**

Hoe reflecteert u op de door het Lareb aangeboden bijscholing voor huisartsen in september 2022, waarbij actief werd aangestuurd op het vergroten en cultiveren van de vaccinatiebereidheid? Waarom heeft het Lareb een dergelijke doelstelling uitgedragen, terwijl haar kerntaak is om objectief en neutraal te kijken naar potentiële bijwerkingen van vaccins, in plaats van het aanprijzen/stimuleren ervan? Waarom hield het Lareb zich bezig met het informeren/onderwijzen van huisartsen over desinformatie door/van patiënten en de omgang met kritische patiënten? Wat voor soort informatie werd in dit geval geclassificeerd als «desinformatie»? Kunt u verklaren op welke manier dit een bevoegdheid/expertise is van het Lareb?

58. De minister beantwoordt deze vraag als volgt:

**Antwoord 16**

De presentatie waar in de vraagstelling naar verwezen wordt is openbaar en vrij toegankelijk via MedischeScholing.nl en betreft een scholing voor artsen. Het programma van deze scholing voor artsen bestond uit drie onderdelen: 1) bijwerkingen van de COVID-19-vaccinatie, 2) communicatie met cliënten en 3) de nieuwe vaccinatieronde. Het Lareb was enkel betrokken bij het eerste onderdeel, waarin veelvoorkomende meldingen van bijwerkingen werden toegelicht, om ervoor te zorgen dat artsen op de hoogte waren van wat zij zouden kunnen verwachten tijdens de aangekondigde najaarsronde. De voornaamste boodschap was dan ook dat artsen alert moeten zijn op bijwerkingen, dat zij vermoedens van bijwerkingen moeten melden en dat zij patiënten kunnen verwijzen naar de website van Lareb voor meer informatie over bijwerkingen. De overige programmaonderdelen werden verzorgd door een huisarts en door een medewerker van het RIVM.

**Geen sprake van een 'doofpot'**

59. Volgens Eisers zou Kant hen opzettelijk valselijk gerustgesteld hebben door het signaal dat sommige Covid-19 batches veel dodelijker en/of veel schadelijke waren dan andere in de doofpot te stoppen. Als Kant informatie over de grote verschillen in meldingen met het Nederlandse bevolking had gedeeld, dan zouden Eisers geen Covid-19 injectie hebben laten zetten en geen schade hebben geleden, aldus Eisers (Dagvaarding, randnr. 252).
60. Deze stelling wordt door Eisers niet onderbouwd en is onjuist. Kant heeft hiervoor reeds toegelicht dat geen sprake was van een 'doofpot' (randnr. 36 e.v.).

**4. GEEN ONRECHTMATIG HANDELEN**

61. Eisers nemen in de dagvaarding stellingen in die haaks staan op de wetenschappelijke consensus dat de in Nederland toegediende Covid-19 vaccins veilig en effectief zijn. Zij voeren daarnaast aan dat Kant en de overige Gedaagden zouden hebben geweten dat de vaccins niet veilig en niet effectief waren. Eisers onderbouwen deze stellingen echter niet. Kant onderschrijft in dit verband de opmerkingen van de Staat en een aantal andere Gedaagden aangaande de wijze waarop Eisers hun stellingen hebben gebaseerd op onjuiste informatie of stellingen die juridisch niet concludent zijn (Conclusie van antwoord zijdens de Staat der Nederlanden e.a. randnr. 6.1.2. t/m 6.6.4).
62. Van belang is daarnaast dat Eisers de beweerdelijk door hen geleden (letsel)schade en immateriële schade niet hebben onderbouwd en evenmin hebben toegelicht hoe deze schade het gevolg zou zijn van toegediende Covid 19-vaccins. Kant verwijst ook in dit verband naar de opmerkingen van de Staat en aantal andere Gedaagden (Conclusie van antwoord zijdens de Staat der Nederlanden e.a. randnr. 7.1 t/m 7.8).

**5. CONCLUSIE**

63. Gezien het voorgaande is geen sprake geweest van opzettelijke en/of onrechtmatige misleiding door Kant met het doel om Eisers te bewegen tot het laten toedienen van een Covid-19 vaccin. Om deze

redenen kan de door Eisers gevorderde verklaring voor recht niet worden toegewezen. Eisers hebben op geen enkele wijze aangetoond dat Kant onrechtmatig heeft gehandeld. Er kan om die reden ook geen sprake zijn van groepsaansprakelijkheid.

## 6. BEWIJSAANDRACHTPLICHT EN BEWIJSAANBOD

64. Ter onderbouwing van de door haar aangevoerde gronden overlegt gedaagde de volgende bewijsmiddelen:

**Productie 1:** Overview of signals and news website Lareb on AEFI after COVID-19 vaccination until 4th September 2023.

**Productie 2:** Overzicht van bijsluiteraanpassingen COVID-19 vaccins.

**Productie 3:** Beslissing op bezwaar van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport tegen het besluit van 29 maart 2023 aangaande het verzoek op grond van de Wet open overheid over openbaarmaking van overzichtslijsten van alle batchnummers van de vaccins Pfizer, Moderna, Astrazeneca, Janssen en Novavax.

**Productie 4:** Overzicht meldingen overlijdens na coronavaccinatie.

65. Gedaagde biedt aan - zonder daarmee enige bewijslast op zich te nemen die niet rechtens op haar rust - om de in deze conclusie gestelde feiten te bewijzen door alle middelen rechten, waaronder door middel van deskundigenverklaringen en het horen van getuigen.

66. De bovengenoemde producties zijn aan deze conclusie gehecht.

## 7. CONCLUSIE

Op deze gronden concludeert gedaagde dat de rechtbank, voor zover rechtens mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:

- a) de vorderingen van Eisers afwijst; en
- b) Eisers hoofdelijk zal veroordelen in de kosten van het geding, alsmede in de gebruikelijke nakosten (zowel zonder als met betekening), te vermeerderen met de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW vanaf veertien dagen na de datum van het vonnis;
- c) Eisers hoofdelijk zal veroordelen in de nakosten, conform het liquidatietarief begroot op € 173 dan wel, in het geval van betekening, € 271;
- d) verklaart dat deze proceskostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad zijn.

Advocaat

---

Deze zaak wordt behandeld door mr. dr. A.H. Ekker

*Ekker Advocatuur*  
*Panamalaan 6G*  
*1019 AZ Amsterdam*  
*T: +31 (0)6 43 77 53 35*  
*[anton@ekker.legal](mailto:anton@ekker.legal)*